

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN HẢI YẾN

PHÁT TRIỂN DU LỊCH SINH THÁI
TẠI THÀNH PHỐ MÓNG CÁI TỈNH QUẢNG NINH

Ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 8.34.04.10

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

THÁI NGUYÊN - 2018

Công trình được hoàn thành tại:
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH
- ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Người hướng dẫn khoa học: TS. ĐỖ ĐÌNH LONG

Phản biện 1: TS. PHẠM QUỐC CHÍNH

Phản biện 2: TS. BÙI NỮ HOÀNG ANH

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn họp tại:
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH
- ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
Ngày 30 tháng 7 năm 2018

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

- Trung tâm Học liệu Đại học Thái Nguyên
- Thư viện Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nằm ở vùng đất địa đầu Đông Bắc của Tổ quốc, từ lâu Quảng Ninh đã được rất nhiều du khách trong và ngoài nước biết đến với các địa danh nổi tiếng như: chùa Quỳnh Lâm (Đông Triều), Bạch Đằng giang (Yên Hưng), khu di tích lịch sử và danh thắng Yên Tử (Uông Bí), vịnh Hạ Long (TP Hạ Long), vịnh Bái Tử Long (TP Cẩm Phả), đền Cửa Ông (TP Cẩm Phả), Trung tâm du lịch Vân Đồn (Huyện Vân Đồn), bãi tắm Trà Cổ (TP Móng Cái).... Nhiều du khách mơ ước một lần được đến với Quảng Ninh để thưởng thức thắng cảnh thiên nhiên và nghiên cứu, tìm hiểu những di tích lịch sử văn hóa mà bao thế hệ con người nơi đây đã tạo dựng nên. Với những lợi thế về tài nguyên du lịch, trong những năm qua ngành du lịch Quảng Ninh đã có sự phát triển nhanh chóng: cơ sở vật chất phục vụ du lịch không ngừng được cải thiện; các di tích lịch sử và các thắng cảnh tự nhiên cũng được trùng tu, tôn tạo để khai thác phục vụ du lịch. Là một trong bốn thành phố trực thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh, Móng Cái là thành phố có nhiều tiềm năng phát triển ngành “công nghiệp không khói”. Ngoài vị trí địa lý thuận lợi là có cửa khẩu quốc tế, lại tiếp giáp với nhiều địa danh du lịch hấp dẫn của nước bạn Trung Quốc như Quế Lâm, Bắc Hải, Phòng Thành, Móng Cái được thiên nhiên ưu đãi với nhiều danh lam, thắng cảnh nổi tiếng (Trà cổ, đảo Vĩnh Trung - Vĩnh Thực, Tràng Vinh, Quất Đông), có bề dày lịch sử và nền văn hoá đặc thù của địa phương, đậm đà bản sắc dân tộc. Móng Cái có khu du lịch Trà cổ - Bình Ngọc, bãi cát trắng rộng, thoải, môi trường trong lành, hệ sinh thái đa dạng còn khá hoang sơ. Đây là những điều kiện hết sức thuận lợi cho ngành du lịch sinh thái của Móng Cái phát triển.

Tuy nhiên, sự phát triển du lịch sinh thái của thành phố Móng Cái chưa tương xứng với tiềm năng vốn có, sản phẩm du lịch nghèo nàn, doanh thu du lịch thấp, ngành kinh tế du lịch chưa phát huy, chưa khẳng định rõ vai trò trong sự phát triển chung của nền kinh tế thành phố.

Với mong muốn góp phần phát triển hơn nữa hoạt động du lịch sinh thái ở Quảng Ninh nói chung và thành phố Hạ Long nói riêng, tác giả đã lựa chọn đề tài: ***“Phát triển du lịch sinh thái tại thành phố Móng Cái tỉnh Quảng Ninh”*** là chủ đề nghiên cứu cho luận văn tốt nghiệp thạc sĩ, chuyên ngành Quản lý kinh tế.

2. Mục tiêu nghiên cứu

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn du lịch sinh thái và phát triển du lịch sinh thái.

- Đánh giá thực trạng phát triển du lịch sinh thái tại thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh.

- Đề ra một số giải pháp có căn cứ khoa học nhằm phát triển du lịch sinh thái tại thành phố Móng Cái, Quảng Ninh.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là du lịch sinh thái và phát triển du lịch sinh thái tại thành phố Móng Cái, Quảng Ninh

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Về không gian*: Luận văn được nghiên cứu tại thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh.

- *Về thời gian*: Luận văn tập trung nghiên cứu số liệu từ năm 2015-2017.

- *Vị văn tậ VI* Đề tài tập trung nghiên cứu một số giải pháp phát triển du lịch sinh thái tại thành phố Móng Cái, Quảng Ninh.

4. Đóng góp của Luận văn

- Về lý luận: Luận văn phân tích và làm rõ cơ sở lý luận chung về phát triển du lịch sinh thái. Kết quả nghiên cứu về mặt lý luận có thể là nguồn tài liệu tham khảo hữu ích cho những nghiên cứu có liên quan về phát triển du lịch nói chung và phát triển du lịch sinh thái nói riêng

- Về thực tiễn: Luận văn đánh giá thực trạng từ đó đề xuất giải pháp chủ yếu phát triển du lịch sinh thái trên địa bàn nghiên cứu. Luận văn có thể sử dụng làm tài liệu nghiên cứu, tham khảo trong việc phát triển du lịch sinh thái ở một số địa phương trong nước.

5. Kết cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, luận văn được kết cấu thành 4 chương như sau:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn về phát triển du lịch sinh thái.

Chương 2: Phương pháp nghiên cứu

Chương 3: Thực trạng phát triển du lịch sinh thái trên địa bàn thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

Chương 4: Phương hướng và giải pháp phát triển du lịch sinh thái trên địa bàn thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ DU LỊCH SINH THÁI

1.1. Cơ sở lý luận về du lịch và du lịch sinh thái

1.1.1. Khái niệm du lịch và du lịch sinh thái

1.1.2. Phân biệt du lịch sinh thái với một số loại hình du lịch tương tự

1.1.3. Đặc điểm của du lịch sinh thái

1.1.4. Nguyên tắc của du lịch sinh thái

1.1.5. Những đặc trưng cơ bản của DLST

1.1.6. Vai trò của phát triển DLST

1.1.6.1. DLST với bảo vệ môi trường

1.1.6.2. DLST gắn với phát triển cộng đồng địa phương

1.1.6.3. Du lịch nói chung và DLST góp phần chung và c

1.1.7. Một số loại hình du lịch sinh thái thịnh hành ở Việt Nam:

- + Tham quan miệt vườn:
- + Thăm quan vườn chim
- + Thăm bản làng dân tộc
- + Du lịch bằng thuyền
- + Du lịch trong rừng
- + Tham quan, nghiên cứu rừng nguyên sinh
- + Du lịch sinh thái biển

1.2. Các nhân tố ảnh hưởng tới sự phát triển du lịch sinh thái

* Nhận thức của xã hội:

* Tài nguyên:

* Dân cư và lao động trong lĩnh vực du lịch sinh thái:

* Môi trường luật pháp và cơ chế chính sách:

* Hoạt động xúc tiến quảng bá:

* Cơ sở hạ tầng:

1.3. Ý nghĩa của phát triển du lịch sinh thái

* Góp phần bảo vệ tài nguyên môi trường và phát triển du lịch bền vững

* Góp phần xoá đói giảm nghèo và cải thiện phúc lợi cho nhân dân địa phương

* Góp phần thúc đẩy quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp nông thôn theo hướng tiến bộ:

* Góp phần bảo vệ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc:

1.4. Cơ sở thực tiễn về phát triển du lịch sinh thái

1.4.1. Kinh nghiệm phát triển du lịch sinh thái một số địa phương trong nước

1.4.2. Kinh nghiệm phát triển du lịch sinh thái một số quốc gia trên thế giới

1.4.3. Bài học kinh nghiệm phát triển DLST ở thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

Chương 2

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1 Câu hỏi nghiên cứu

- Giải pháp phát triển DLST ở thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh xuất phát từ những cơ sở lý luận và thực tiễn chủ yếu nào?

- Thực trạng phát triển DLST ở thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh thời gian qua như thế nào? Có những thuận lợi, khó khăn, hạn chế gì? Nguyên nhân của những khó khăn, hạn chế đó là gì?

- Để phát triển DLST ở thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh thời gian tới cần những giải pháp chủ yếu gì?

2.2. Phương pháp nghiên cứu

2.2.1. Phương pháp thu thập số liệu

2.2.2. Phương pháp xử lý tài liệu, số liệu

2.2.3. Phương pháp phân tích số liệu

2.3. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu

- Chỉ tiêu về hệ thống khách sạn, nhà nghỉ

- Chỉ tiêu các cơ sở ăn uống

- Chỉ tiêu hệ thống giao thông

- Chỉ tiêu về lao động

- Chỉ tiêu về số lượng du khách đến với thành phố Móng Cái

Chương 3

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH SINH THÁI TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI, TỈNH QUẢNG NINH

3.1. Thực trạng tiềm năng DLST trên địa bàn thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

3.1.1. Tình hình kinh tế - xã hội của thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

3.1.1.1. Giới thiệu về thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

3.1.1.2. Tình hình kinh tế - xã hội của thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh trong năm 2017

3.1.2. Thực trạng tiềm năng DLST trên địa bàn thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

3.1.2.1. Tài nguyên tự nhiên

3.1.2.2. Tài nguyên nhân văn

3.1.3. Các điểm DLST tiềm năng trong thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

3.2. Thực trạng phát triển DLST trên địa bàn thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh

3.2.1. Về cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch (Khách sạn, nhà hàng và hệ thống giao thông)

a. Hệ thống khách sạn, nhà nghỉ:

Lưu trú du lịch là sản phẩm không thể thiếu trong chuỗi dịch vụ du lịch, có vị trí quan trọng, góp phần nâng cao chất lượng du lịch, thu hút du khách. Chỉ dịch vụ có chất lượng mới tạo ra được uy tín, góp phần nâng cao tính cạnh tranh và tạo nên thương hiệu cho từng đơn vị và toàn ngành. Đây cũng chính là xu hướng chung và cũng là cách làm mà du lịch thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh đang thực hiện.

Bảng 3.1: Thống kê cơ sở lưu trú trên địa bàn thành phố Móng Cái năm 2017

TT	Loại hình lưu trú	Số lượng cơ sở
1	Khách sạn 5 sao	1
2	Khách sạn 4 sao	4
3	Khách sạn 3 sao	1
4	Khách sạn 2 sao	8
5	Khách sạn 1 sao	11
6	Nhà nghỉ	131
7	Nhà ở có phòng cho KDL thuê	41

(Nguồn: Báo cáo kết quả công tác quản lý lưu trú du lịch và dịch vụ du lịch năm 2017, nhiệm vụ trọng tâm năm 2018 của tỉnh Quảng Ninh)

Khối khách sạn và khu căn hộ cao cấp 3-5 sao trong toàn tỉnh Quảng Ninh năm 2017: Có 41 cơ sở với 5308 phòng trong đó: Thành phố Móng Cái 04 khách sạn 3-5 sao 491 phòng chiếm 9% (02 khách sạn 5 sao, 01 khách sạn 4 sao, 01 khách sạn 3 sao).

Khối khách sạn 1-2 sao: trong toàn tỉnh có 190 cơ sở với 4727 phòng tăng 51 cơ sở, 735 phòng so với năm 2016, chiếm 47 % số phòng khối khách sạn trên địa bàn tỉnh. Trong đó, thành phố Móng Cái 19 cơ sở, chiếm 10%.

Nhà nghỉ du lịch: 772 cơ sở 6850 phòng chiếm 89% tổng số phòng; khối nhà nghỉ và homestay (thành phố Móng Cái 131 cơ sở, 1277 phòng, chiếm 16,9 %)

Nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê (homestay): 111 cơ sở 819 phòng chiếm 13% tổng số phòng đối với nhà nghỉ và homestay (thành phố Móng Cái 41 cơ sở, 390 phòng, chiếm 48%)

Để đảm bảo chu đáo về mọi mặt phục vụ đón khách du lịch các ban ngành, cơ quan chức năng thành phố Móng Cái thường xuyên tăng cường kiểm tra các cơ sở lưu trú về vấn đề thực hiện niêm yết giá, đảm bảo an ninh trật tự và vệ sinh an toàn thực phẩm sẵn sàng đón khách đến tham quan du lịch tại thành phố đảo đảm bảo phục vụ khách chu đáo và an toàn nhất.

Bảng 3.2: Thống kê số phòng, số giường ở các khách sạn đã xếp hạng của thành phố Móng Cái (năm 2017)

STT	Khách sạn xếp hạng	Số phòng	Số giường
1	1 sao	377	764
2	2 sao	269	546
3	4 sao	90	134
4	5 sao	382	690
5	Tổng số	1.118	2.134

(Nguồn: Tác giả tổng hợp số liệu các báo cáo của UBND tỉnh Quảng Ninh)

Bảng 3.3: Thống kê số lượng nhà nghỉ, nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê tại thành phố Móng Cái (năm 2017)

Nhà nghỉ			Nhà ở có phòng cho KDL thuê		
Tổng số lượng (nhà)	Tổng số phòng	Tổng số giường	Tổng số lượng (nhà)	Tổng số phòng	Tổng số giường
131	1.617	3.148	41	329	627

(Nguồn: Tác giả tổng hợp số liệu trên www.quangninh.gov.vn)

Qua bảng tổng hợp trên chúng ta có thể thấy mặc dù số lượng cơ sở lưu trú ở Móng Cái trong thời gian qua đã được cải thiện. Tuy nhiên, việc cải thiện này cũng còn để lại nhiều vấn đề bất cập đó là số lượng cơ sở lưu trú phân bố không đồng đều chủ yếu tập trung ở thành phố Móng Cái. Ở các địa phương khác các cơ sở lưu trú chủ yếu chỉ tập trung ở khu vực trung tâm huyện, thị trấn còn các điểm du lịch thì cơ sở lưu trú ít, chủ yếu là các nhà nghỉ của tư nhân với số lượng phòng ngủ thường không quá 10. Một vấn đề rất đáng quan tâm là các cơ sở lưu trú được xây dựng tự phát không theo quy hoạch của cơ quan có chức năng, vật liệu xây dựng chủ yếu là bê tông sắt thép, kiến trúc không phù hợp với cảnh quan chung.

Những năm gần đây số lượng cơ sở lưu trú ở Móng Cái tăng đáng kể, đặc biệt tăng nhanh trong các năm 2015 - 2017, nhưng sự tăng lên này lại chủ yếu là khách sạn của tư nhân (khách sạn mini) do đó phần nào bị hạn chế về chất lượng phục vụ, thiếu dịch vụ đi bổ sung nên chưa đáp ứng được nhu cầu đa dạng của du khách.

b. Các cơ sở ăn uống:

Cùng với sự gia tăng của các cơ sở kinh doanh lưu trú thì các hệ thống các cơ sở phục vụ ăn uống cũng được cải thiện về số lượng và chất lượng. Hầu hết các khách sạn, nhà nghỉ đều có quầy Bar, phòng ăn... Ở các cơ sở này, thực đơn phục vụ có nhiều món ăn dân tộc, Á, Âu... với chất lượng phục vụ tương đối tốt, đảm bảo vệ sinh thực phẩm. Tại các khu du lịch thực đơn trong các nhà hàng luôn có món ăn đặc sản của Móng Cái là mực, cua, ốc... thì một vấn đề mà các nhà quản lý du lịch, môi trường cần phải quan tâm là còn có các món ăn từ thịt thú rừng nằm trong danh mục cấm như: lợn rừng, nhím, rắn, hươu, nai... tình trạng này nếu không được sớm ngăn chặn sẽ trở thành nguy cơ đối với công tác bảo tồn và phát triển DLST.

Tại các điểm du lịch, số nhà hàng phục vụ khách du lịch phần lớn là của tư nhân vì vậy, việc quản lý chất lượng phục vụ, giá cả cũng như vệ sinh an toàn thực phẩm cũng là một vấn đề cần được quan tâm xem xét. Theo báo cáo của Ban Chỉ đạo liên ngành an toàn thực phẩm (ATTP) TP Móng Cái, hiện Móng Cái có 963 cơ sở sản xuất, chế biến, kinh doanh thực phẩm, trong đó có 173 cơ sở sản xuất, kinh doanh thực phẩm trong lĩnh vực nông nghiệp, 238 cơ sở kinh doanh thực phẩm, 552 cơ sở dịch vụ ăn uống, bếp ăn tập thể, cơ sở kinh doanh thức ăn đường phố (năm 2017).

Với quyết tâm ngăn chặn thực phẩm bẩn ngay từ cửa ngõ biên giới, các lực lượng chức năng của TP Móng Cái luôn chú trọng công tác kiểm tra, kiểm soát, ngăn chặn việc thâm lậu thực phẩm từ bên kia biên giới vào nội địa mà trọng tâm là tại các khu vực biên giới, đường mòn, lối mở, cửa khẩu, chợ, bến xe khách... Để thực hiện tốt công tác quản lý nhà nước về ATTP, thành phố đã thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, trong đó chú trọng đẩy mạnh hoạt động truyền thông tại cộng đồng dân cư, tuyên truyền vận động nhân dân thực hiện công tác bảo đảm ATTP và phòng, chống ngộ độc thực phẩm. Nội dung tuyên truyền tập trung vào việc phổ biến các quy định của pháp luật trong việc phòng, chống buôn lậu, hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, hàng không rõ nguồn gốc, xuất xứ; tuyên truyền nâng cao kiến thức, thái độ, thực hành về ATTP, tác hại, thiệt hại của việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật trong trồng rau; chất cấm trong chăn nuôi; hoá chất, kháng sinh trong nuôi trồng thuỷ sản; tác hại của việc sử dụng thực phẩm không an toàn đối với sức khỏe; cách nhận biết thực phẩm không an toàn và cách xử lý thực phẩm không bảo đảm ATTP. Trong 6 tháng đầu năm 2017, thành phố đã tổ chức 5 đoàn kiểm tra liên ngành, 6 đoàn kiểm tra chuyên ngành kiểm tra 1.004 lượt cơ sở, 1 chợ đầu mối, 2 chợ xã, phường. Trong đó, số lượt thanh, kiểm tra tăng 347 lượt so với cùng kỳ, số lượng cơ sở bị xử lý vi phạm là 165 cơ sở, tăng 54 cơ sở so với cùng kỳ. Số tiền xử phạt vi phạm hành chính về ATTP tăng 291 triệu đồng, tổng giá trị hàng hoá bị tiêu huỷ trên 891 triệu đồng. Các đơn vị chức năng đã lấy 102 mẫu thực phẩm thử test nhanh và gửi Trung tâm Y tế dự phòng tỉnh xét nghiệm, kết quả các mẫu thực phẩm đều đảm bảo an toàn. Các khâu sản xuất, chế biến, lưu thông các sản phẩm thực phẩm được kiểm soát và có chuyển biến tích cực về bảo đảm ATTP; các hộ kinh doanh thực phẩm tại các chợ đã có ý thức thực hiện ký cam kết bảo đảm ATTP, đặc biệt là các hộ giết mổ gia súc, gia cầm. Các cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống, bếp ăn tập thể chấp hành tốt các quy định về bảo đảm ATTP. Công tác quản lý, cấp giấy chứng nhận ATTP đã được quan tâm thực hiện, toàn thành phố đã có 371/451 cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống được cấp giấy chứng nhận cơ sở đủ điều kiện ATTP.

c. Hệ thống giao thông:

Trong lĩnh vực đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng, thành phố Móng Cái chủ trương huy động vốn theo hướng giảm tỷ trọng nguồn vốn